

Beste lezers en vrienden van de vogelvereniging “Zanglust”.

Een groot aantal jaren terug heb ik onderstaande in de dorpskrant “Heidepraat” geplaatst. Nu we weer volop in de tentoonstelling tijd zitten leek het mij wel wat om dit nog eens te plaatsen. Maar dan op onze side. Door dit te lezen met een brok nostalgie, merk je dat er in de liefhebberij niet veel is veranderd. De regels worden strakker, maar de liefhebberij komt vanuit je binnenste.

Johan Cruyffies kweken.

De vogelliefhebberij niet meer van deze tijd? Jaap Loef, secretaris en voorzitter van de Zaandamse vereniging De Paradijsvogel, vindt het maar een gekke vraag. Iedereen houdt toch van vogeltje. Kijk maar eens in een willekeurige huiskamer. Negen van de tien keer huppelt er een kanarie of parkiet in een kooitje.

En toch is het net alsof de tijd geen vat op de vogelhouderij heeft gehad. De show van iedere vereniging waarmee een nieuw seizoen wordt ingeluid, kan evengoed in de jaren zestig van de vorige eeuw zijn gehouden. De eeuwige zebrevinken, parkieten en kanaries in allerlei kleuren en varianten. De versieringen aan de kooi van de Kampioenen.

Aan tradities wordt normaliter niet gesleuteld. Dus er is tot eind december elke week wel ergens een vogeltentoonstelling. Meestal zijn het kleinschalige en plaatselijke shows. Een enkele keer is het een nationale of provinciale aangelegenheid. In zo’n doolhof van kooien staat menigeen verbaasd van alle bestaande soorten en klassen. De vogelhouderij is nog steeds populair. De twee algemene bonden hebben samen meer dan 40.000 leden, die bij ongeveer 700 verenigingen zijn aangesloten

Een zijing figuur is de vogelhouder allerminst, vindt Loef. Voor alle duidelijkheid: Hij doet aan sport. En niet alleen tijdens het showseizoen. Het hele jaar door is hij druk met de kweek van kampioenen. Een show is een wedstrijd. Speciale keurmeesters beoordelen elk vogeltje volgens standaard eisen, oftewel het “type” in tentoonstellingstaal. De vogels concurreren dus niet met elkaar, maar worden gemeten naar het ideaal van de betreffende variëteit. Tekortkomingen zijn er altijd. De vogel met de minste strafpunten wordt Kampioen van zijn klasse.

Ook voor de bezoeker valt er genoeg te beleven. Een vogelshow is een feest van erfelijke, genetische verandering (mutaties) . Vaak vormt een vergissing van de natuur het begin van een nieuwe vogelklasse. Neem de frisëkanarie. Dat lijkt een soort dwerggier met een *bad hair day* die net uit zijn nest is gevallen. En ook de coronakanarie met zijn Beatlekuifje en tonsuur midden op zijn kop (een rozetje) is een natuurlijke dwaling. Eigenlijk delen de meeste voliërevogels, inclusief alle kanaries die niet groen zijn, deze voorgeschiedenis. Ze zijn geen wonderen van de natuur, maar uitgedokterd in een kweekkooi. Er is inteelt in de vogelwereld, maar niemand die er aanstoot aan neemt. Grenzen zijn er wel. Wie een vogel kweekt die niet vliegen kan, is verkeerd bezig.

Vogelhouderij is een bijna honderd jaar oude traditie. Mijnwerkers namen kanaries mee de schacht in. Vogels zijn namelijk gevoeliger voor koolmonoxide en giftige gassen dan mensen. Uit de zangwedstrijden die de mijnwerkers met de kanaries gingen houden, is later de vogeltentoonstelling voortgekomen.

De hobby sloeg tijdens de crisistijd in de jaren dertig enorm aan, met namen bij arbeiders. De kweek van kanaries en zebrevinken kost, net als het even populaire duiven melken, weinig geld. Het gros van de vogelhouders is nog steeds Jan Modaal. Al zijn er uitzonderingen en kent Loef ook vogelhouders die personeel in dienst hebben om de vogels te verzorgen. Niemand weet waarom er twee algemene vogelbonden zijn. Net als de muziekkorpsen in Bert Haanstra’s ‘Fanfara’ zat men elkaar voortdurend dwars. Uiteindelijk draait alles om het mooiste vogeltje. Ko Schutte uit Amsterdam, lid van De Paradijsvogel, doet niet geheimzinnig over zijn ambitie. “Ik wil Johan Cruyffies kweken en geen zaalvulling zijn.” Zijn specialisme is de rode kleurkanarie. Een stuk of honderd houdt hij er in een van de kamers op zijn Amsterdamse flat. Zo vreemd is dat niet. “Vroeger hielden stadslui op de raarste plekken vogeltjes. Op zolder, op de veranda of in de keukenkastjes; er was maar weinig ruimte” Schutte werkte op het abattoir, kwam door een ongelukje in aanraking met de vogelhouderij. Mijn zoon had van zijn zakcenten een kanarietje gekocht. Dat wou niet fluiten, omdat het een poppie, een vrouwtje, bleek te zijn. Poppies fluiten niet. Toen heb ik er een mannetje bij gekocht. Het gevolg laat zich raden. Intussen heeft Schutte het bondsspeldeje voor 40 jaren lidmaatschap. Er gaat geen dag voorbij of Schutte zit urenlang bij zijn vogeltjes. Voeren en schoonhouden, want zonder hygiëne krijg je niets op stok. Of om te kletsen. Het is maar oudewijvenpraat, maar ze worden wel rustig van mijn stem. Zodra de wedstrijden eraan komen, krijgen zijn favorieten een schoonheidsbehandeling,” Van tevoren was ik ze met water en een beetje shampoo op een tandenborstel. Ik knip de nagels en het snaveltje netjes bij. Een kolenboer gaat ook niet in zijn werkpak vrouwen versieren.” Uit ervaring weet hij welke exemplaar een kans maakt. “Maar de buurman vindt zijn eigen vrouw ook het mooist. Je wordt nogal eens verrast door het oordeel van de keurmeesters. Je hebt gullen en zuinige. “Hij steekt ook veel tijd in observeren. “Dan zie ik dat Pietje en Annie een mooie combinatie zijn. Ik dring ze eigenlijk aan elkaar op. Want Annie wordt aangetrokken door Japie omdat-ie zo mooi fluit, maar ik koppel haar aan Pietje die er knap uitziet Ook de vogelliefhebberij ontsnapt niet aan de tand des tijds. Plaatselijke

afdelingen moeten fuseren of worden regionaal. “ We hebben allemaal grijze koppen. Er is weliswaar aanwas van jeugd, meestal jongen jongens die door pa zijn meegenomen, maar zodra ze zestien jaar zijn, wordt het vogeltje ingeruild voor een meisje.”

Bovenstaande is een bloemlezing uit een interview met twee leden van De Paradijvogel, het zou ook zo maar kunnen zijn dat het hier in Noordbergum op genomen was. Iedere vereniging heeft wel van die oude rotten, die met passie over de hobby kunnen vertellen.

jbvdv